City Deal
Gezonde en duurzame voedselomgeving

Agenda Stad

De voedselomgeving in beeld

Resultaten van de **Voedseldrukmonitor in 10 gemeenten**

City Deal gezonde en duurzame voedselomgeving – oktober 2026

De voedselomgeving in beeld

Voorwoord

Een gezonde en duurzame voedselomgeving draagt bij aan een gezonde en duurzame samenleving. Iedereen, van jong tot oud, moet kunnen opgroeien en leven in een omgeving waarin gezond, duurzaam en betaalbaar voedsel beschikbaar en toegankelijk is. De werkelijkheid is op dit moment anders. In Nederlandse steden is het voedselaanbod de afgelopen jaren sterk toegenomen en tegelijkertijd ongezonder geworden. Daarmee is de omgeving waarin mensen dagelijks leven, leren, werken en recreëren steeds vaker een omgeving die gezondheid onvoldoende ondersteunt.

En dat is niet zonder gevolgen. Ongeveer de helft van de volwassenen in Nederland heeft overgewicht. Als die huidige ontwikkeling doorzet, stijgt dit naar verwachting in 2040 tot 64%. Ook onder kinderen is overgewicht een groeiend probleem: ongeveer één op de acht kinderen heeft overgewicht, in sommige grote steden zelfs één op de vijf. Overgewicht vergroot het risico op onder meer diabetes type 2 en hart- en vaatziekten. Dit zorgt voor veel persoonlijk leed en hoge maatschappelijke kosten. Dit leidt bijvoorbeeld tot een toenemende druk op de zorg en verlies aan arbeidsproductiviteit.

Om bij te dragen aan een gezondere toekomst werken 14 gemeenten, de provincie Zuid-Holland, de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Voedingscentrum en JOGG samen binnen de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving. De City Deal heeft de ambitie om de voedselomgeving in Nederland in 2030 overwegend gezond en duurzaam te maken. Daarbij gaat het onder meer om de omgeving rond scholen, openbare gebouwen, supermarkten, catering en horeca.

Gemeenten spelen een belangrijke rol

Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (UvA) uit 2020 laat zien dat Nederland op grond van Europese en nationale regelgeving de verantwoordelijkheid heeft om inwoners te beschermen tegen een ongezonde leefomgeving, waaronder een ongezonde voedselomgeving. Gemeenten hebben vanuit de Omgevingswet en de Wet publieke gezondheid de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een gezonde leefomgeving. Het huidige gemeentelijke instrumentarium biedt echter onvoldoende mogelijkheden om te sturen op een overmatig aanbod van ongezond voedsel. Ofwel, hun mogelijkheden om zorg te dragen voor de voedselomgeving zijn beperkt.

Om gericht te kunnen sturen op de voedselomgeving, is het allereerst nodig om deze meetbaar te maken. Op dit moment beschikken gemeenten niet over voldoende mogelijkheden om systematisch in kaart te brengen waar inwoners worden blootgesteld aan gezond en ongezond voedselaanbod, hoe groot die blootstelling is en hoe deze zich in de tijd ontwikkelt.

In oktober 2026 publiceerde Amsterdam UMC het rapport De Voedseldrukmonitor: Een instrument om de (on)gezonde voedselomgeving in kaart te brengen voor beleidsdoeleinden (ter Bogt et al., 2026). Dit rapport bouwt voort op Tussen Mens en Ruimte (2023), waarin de eerste contouren van de Voedseldrukmonitor werden beschreven (de Ruijter et al., 2023). Amsterdam UMC heeft de monitor verder ontwikkeld tot een methode om de gezondheidswaarde van de voedselomgeving op een uniforme en ruimtelijke manier in kaart te brengen.

In dit rapport introduceert het Amsterdam UMC de grootheid voedseldruk,, een maat die weergeeft in welke mate bewoners in een gebied worden blootgesteld aan gezond en ongezond voedselaanbod vanuit voedselverkooppunten. Hierbij wordt rekening gehouden met het type verkooppunten en hun aanbod, het aantal verkooppunten en hun nabijheid.

De Voedseldrukmonitor maakt, op basis van Locatus data, inzichtelijk hoe gezond of ongezond de voedselomgeving in een gebied is. Gemeenten kunnen deze Voedseldrukmonitor inzetten om de voedseldruk te monitoren, gebieden met elkaar te vergelijken en keuzes rondom bijvoorbeeld gezondheids- of horecabeleid en gebiedsontwikkeling te ondersteunen.

Amsterdam UMC heeft deze methode toegepast in tien City Deal-steden en de voedselomgeving in kaart gebracht voor 2014 en 2024: Almere, Amsterdam, Breda, Den Haag, 's-Hertogenbosch, Groningen, Leiden, Rotterdam, Utrecht en Tilburg. De resultaten van Arnhem, Haarlem en Venlo volgen binnenkort.

De resultaten laten zien hoe groot de opgave is in deze tien gemeenten is:

- Alle 10 de gemeenten scoren ongezond: de voedselomgeving is 'verzadigd' met ongezonde verkooppunten.
- De voedselomgeving was in 2014 al ongezond. **77%** van de buurten had in 2024 een lagere (ongezondere) voedseldrukscore dan in 2014.
- Bij **96%** van alle voedselverkooppunten is er een overvloed aan ongezond eten.
- **93,6%** van alle middelbare scholen en mbo-instellingen ligt in een zeer ongezonde omgeving.

De Voedseldrukmonitor maakt zichtbaar in welke mate en waar de voedselomgeving ongezond is. Dat inzicht is een belangrijke eerste stap. Maar, nu zichtbaar is dat het ongezonde aanbod overheerst, moeten gemeenten ook in staat zijn om verdere verslechtering te voorkomen. Gemeenten hebben daar op dit moment geen juridische middelen voor. Het huidige omgevingsrecht biedt onvoldoende zekerheid over het meewegen van gezondheid bij het weren van nieuwe ongezonde voedselaanbieders.

Ongezonde aanbieders weren

Op 6 oktober 2026 hebben wethouders van City Deal-steden in een brief aan de minister van VWS, Sophie Hermans, gevraagd om vaart te maken met de aangekondigde Voedselwet. Die moet gemeenten de mogelijkheid geven om ongezonde voedselver-

kooppunten te weren in gebieden waar het aanbod al overwegend ongezond is. Dat is met name van belang op plekken waar een gezonde voedselomgeving extra belangrijk is, zoals rondom scholen en in buurten met gezondheidsachterstanden. Alleen zo kunnen gemeenten sturen op een gezonde leefomgeving, voldoen aan onze wettelijke taak en inwoners in staat stellen gezondere keuzes te maken.

De voedselomgeving in beeld

Dankzij de onvermoeibare inzet van tallozen, is het mogelijk geworden om dit rapport tot stand te brengen. Dankzij het gedegen werk van Amsterdam UMC, zijn we tot een rapport gekomen, waarbij we 10 Nederlandse steden in kaart hebben kunnen brengen. In dit rapport presenteren wij de visuele weergave van de resultaten uit het gepubliceerde onderzoek van de Voedseldrukmonitor.

Met deze publicatie willen we niet alleen inzicht bieden, maar ook het gesprek versterken. Een gezonde en duurzame voedselomgeving ontstaat niet vanzelf. Daarvoor is samenwerking nodig tussen het rijk, gemeenten, kennisinstellingen, ondernemers en inwoners. Samen kunnen we werken aan een voedselomgeving die bijdraagt aan de gezondheid van mensen, nu en in de toekomst.

Huibert de Leede
City Deal Gezonde en duurzame voedselomgeving
Programmamanager

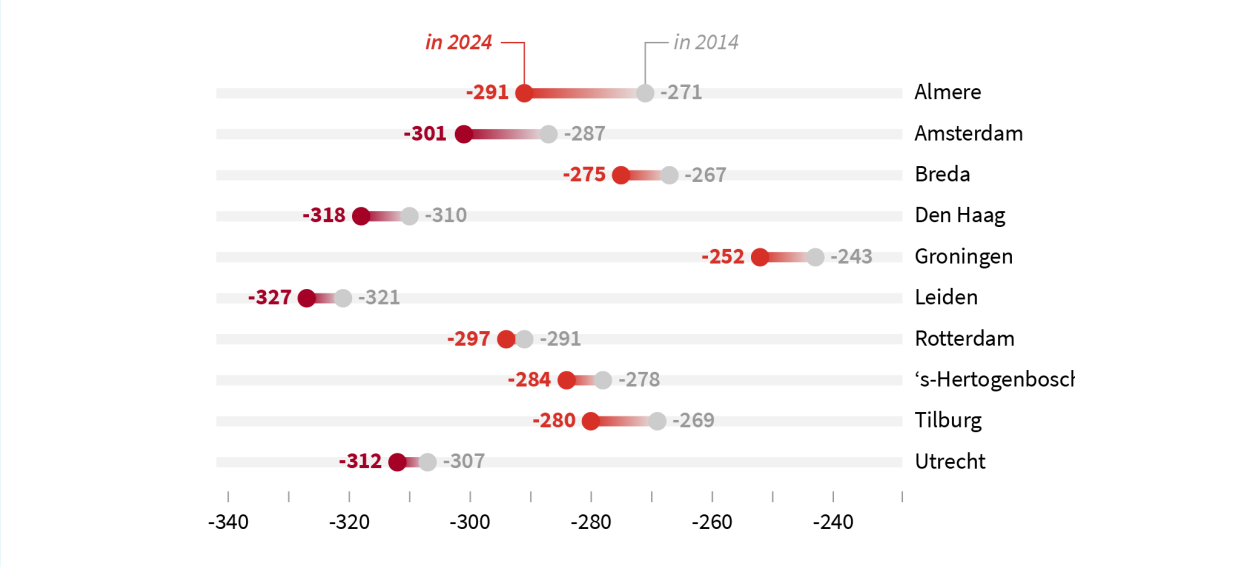

Afbeelding 1.

Voedseldrukscore

De Voedseldrukmonitor heeft van tien gemeenten in beeld gebracht hoe gezond of ongezond de voedselomgeving is. Dit gebeurt met een voedseldrukscore. Deze score is gebaseerd op de voedselverkooppunten in een gebied en houdt rekening met het type verkooppunten, de afstand tot deze verkooppunten en hoeveel verkooppunten er zijn.

De voedseldrukscore wordt uitgedrukt op een schaal van -500 (heel ongezond) tot +500 (heel gezond), De Voedseldrukmonitor laat zien dat de voedseldruk in de onderzochte gemeenten overwegend ongezond is. De verschillen op gemeenteniveau zijn relatief klein. Ook zijn er kleine verschillen in 10 jaar tijd. In de afbeelding zie je de voedseldrukscore van de gemeenten in 2014 en 2024. Zo ging de score in Groningen van -243 in 2014 naar -252 in 2024.

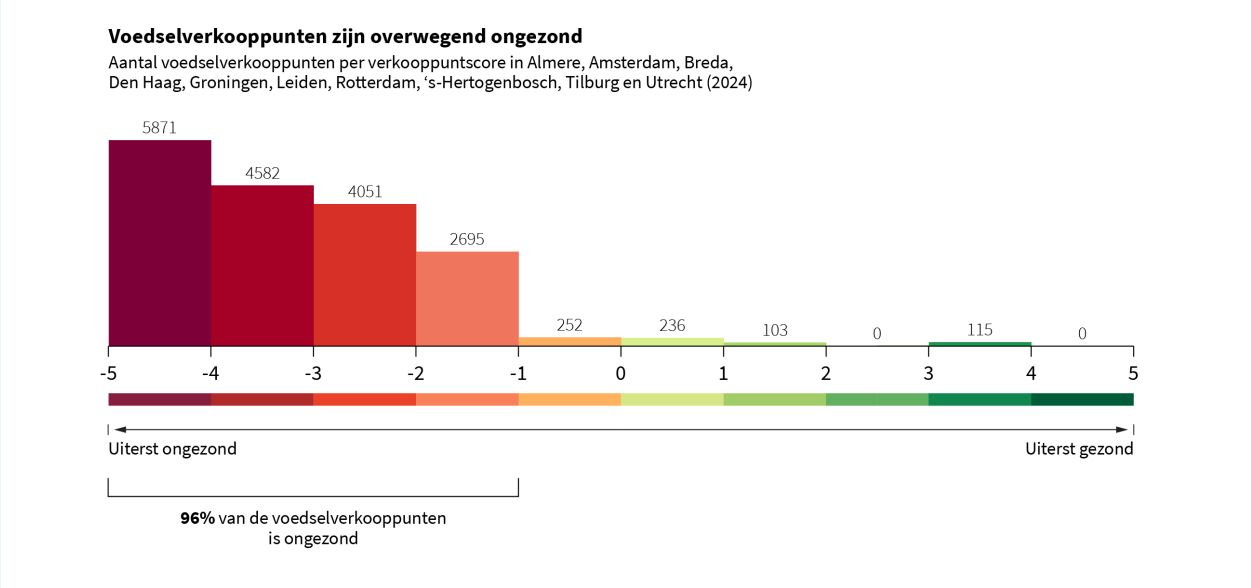

Afbeelding 2.

Voedselverkooppunten zijn overwegend ongezond

De Voedseldrukmonitor geeft 31 typen voedselverkooppunten een score van −5 (uiterst ongezond) tot +5 (uiterst gezond). De figuur laat zien dat verkooppunten met een gezond aanbod, zoals groente-, noten-, reform- en biowinkels, veel minder vaak voorkomen dan verkooppunten met een ongezond aanbod, zoals fastfoodrestaurants, grillrooms en zoetwarenwinkels.

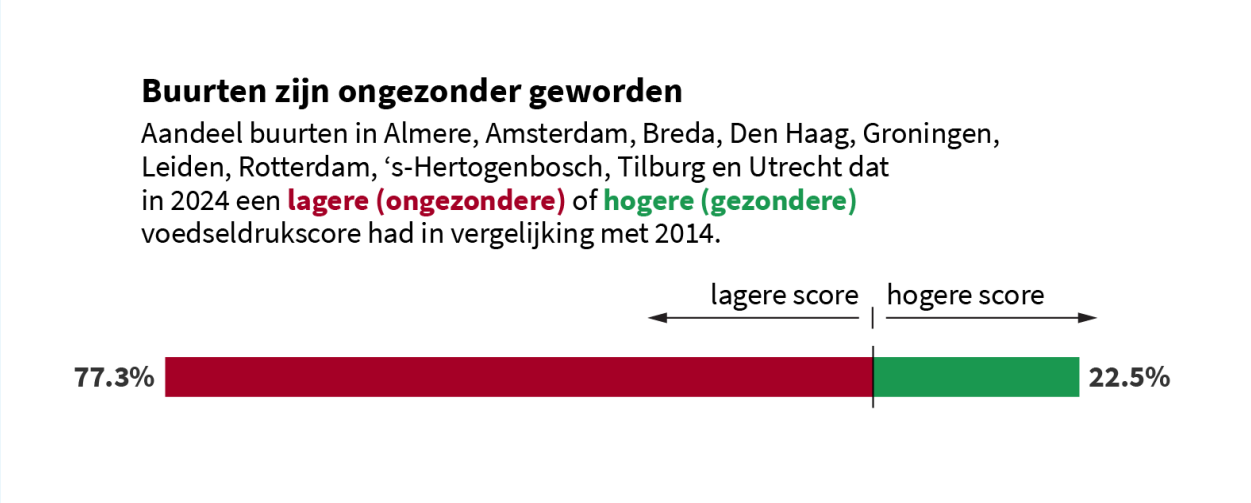

Afbeelding 3.

Voedseldrukscore buurten 2014 - 2024

Afbeelding 3 toont de ontwikkeling van de voedseldrukscore in alle buurten in de tien onderzochte gemeenten. In 2024 had 77% van de buurten een lagere, en daarmee ongezondere, voedseldrukscore dan in 2014.

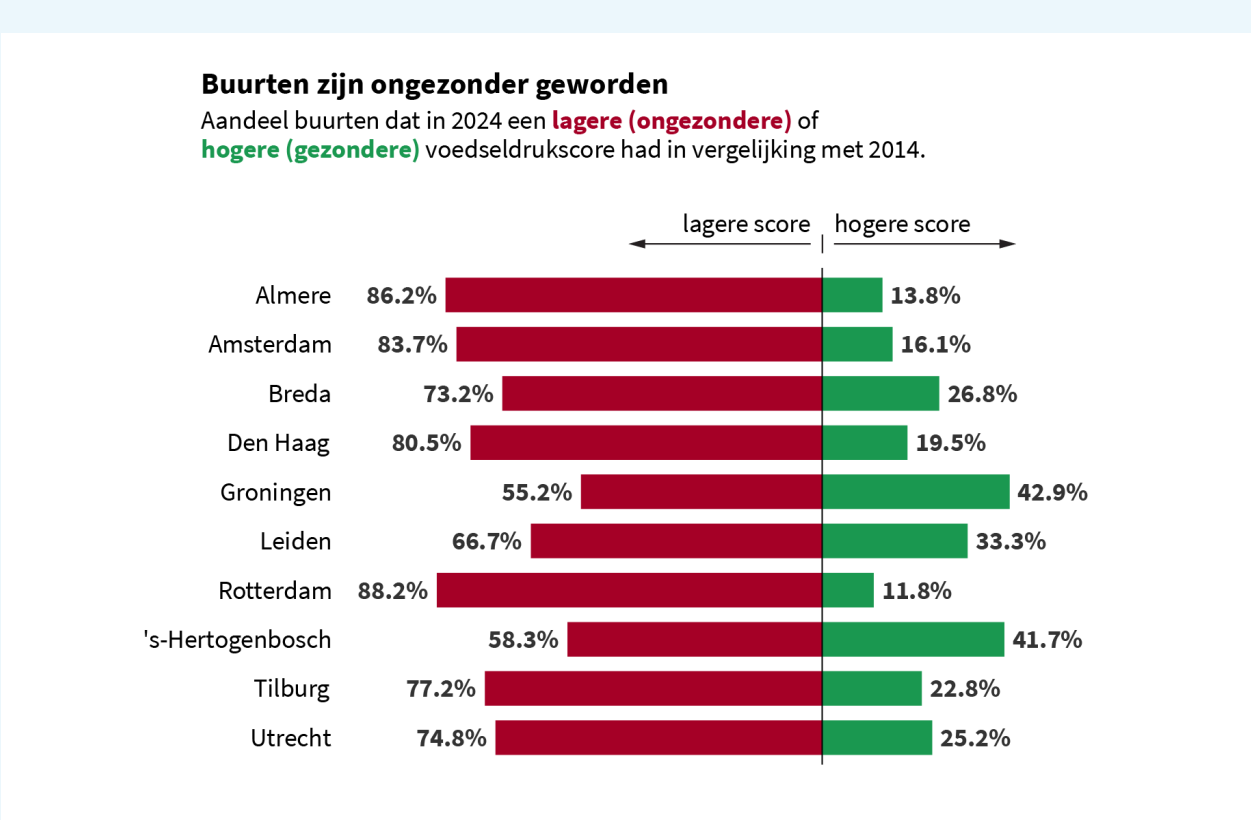

Afbeelding 4.

Ontwikkeling van buurten 2014 - 2024

2024. Dit tabel laat per gemeente zien hoe de voedseldrukscore van buurten zich tussen 2014 en 2024 heeft ontwikkeld. Zo zien we dat in Almere 86,2 procent van de buurten een lagere (en dus ongezondere) voeldrukscore had dan in 2014. 13,8 procent van de buurten in Almere kreeg een hogere (en dus gezondere) voedseldrukscore.

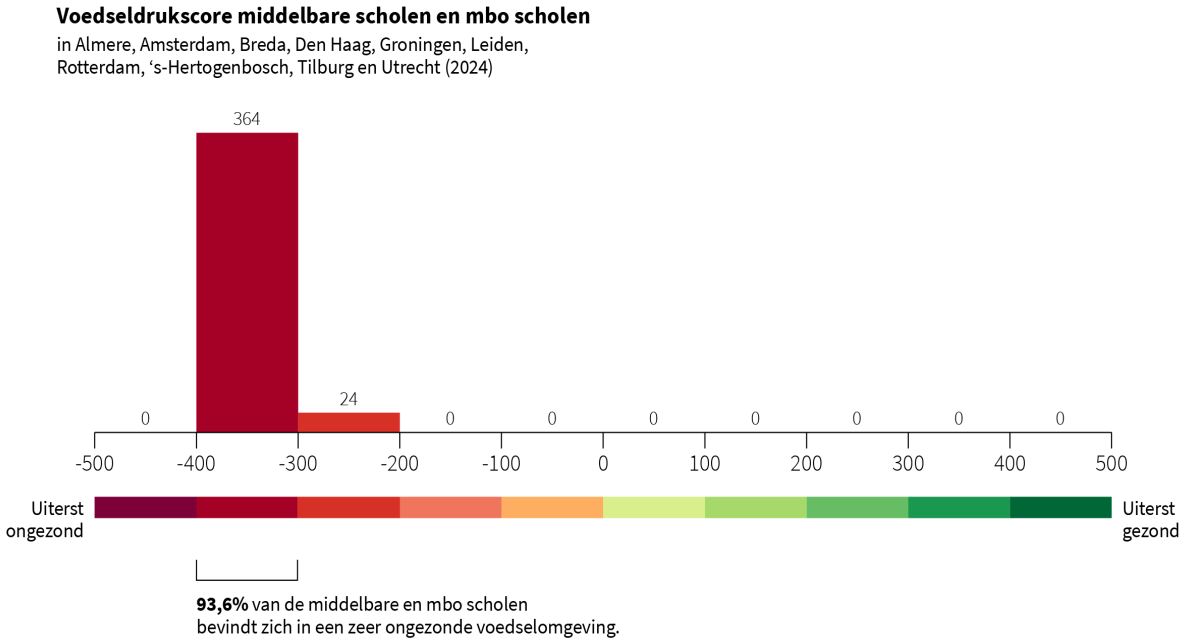

Afbeelding 5 en 6.

Voedseldrukscore middelbare scholen en mbo scholen

Door de voedseldrukscore voor de omgeving van middelbare scholen en mbo scholen te berekenen, kunnen we in beeld brengen hoe gezond of ongezond de voedselomgeving rond deze scholen is.

Hieruit blijkt dat in de tien onderzochte gemeenten 93,6% van de middelbare en mbo-scholen in een zeer ongezonde voedselomgeving liggen. De overige 6,4% ligt in een behoorlijk ongezonde omgeving'. Geen van de onderzochte scholen ligt daarmee in een gezonde voedselomgeving. Dit sluit aan bij het bredere beeld van de tien onderzochte gemeenten, waar de voedselomgeving overwegend ongezond is.

Almere

voedseldrukscore 2024

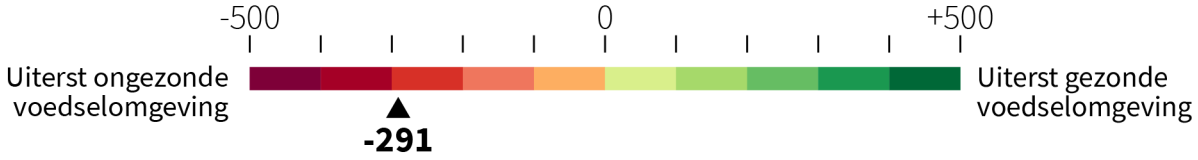

Buurten

2014

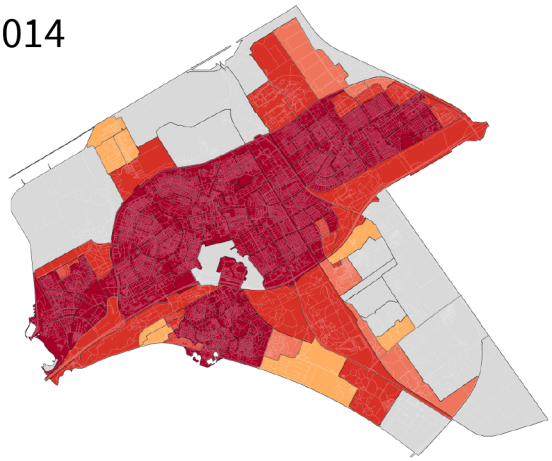

2024

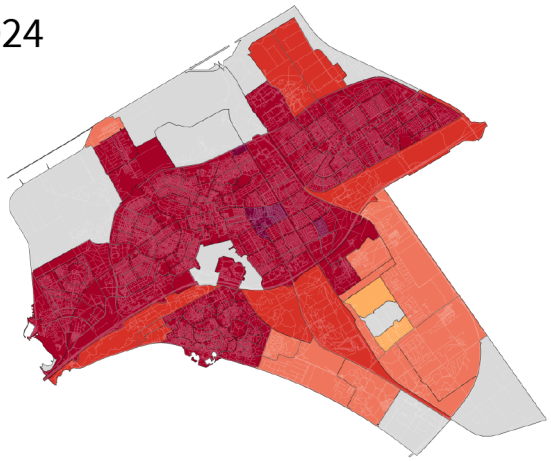

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **19 van de 19 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Almere (2024)

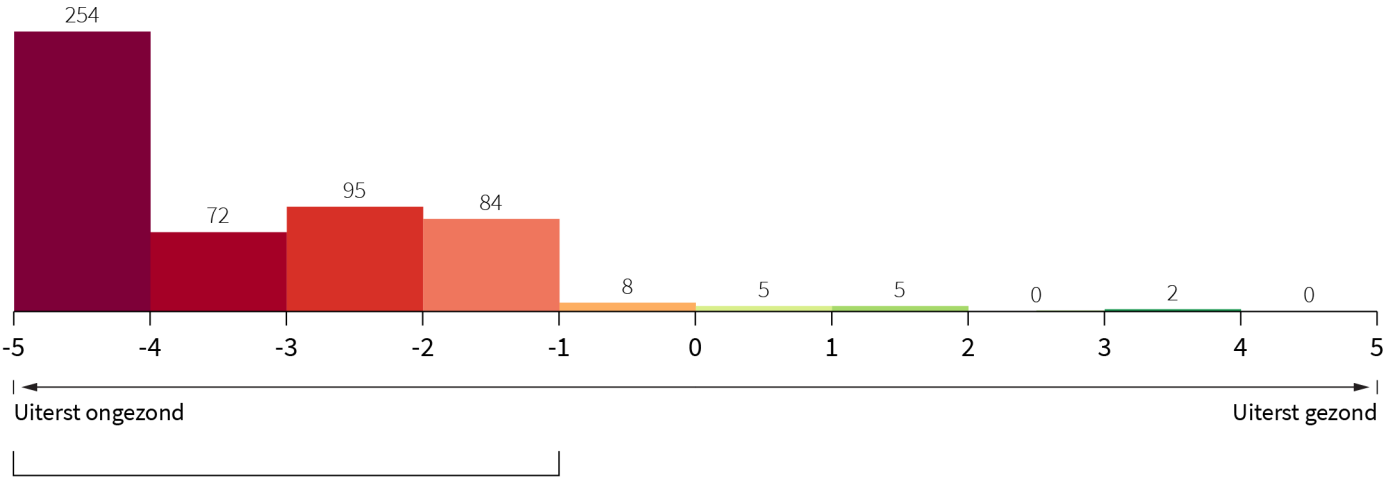

96,2% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Amsterdam

voedseldrukscore 2024

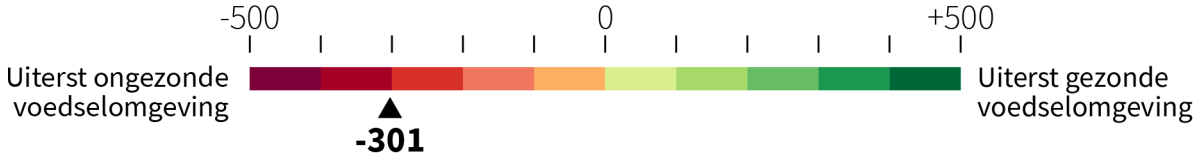

Buurten

2014

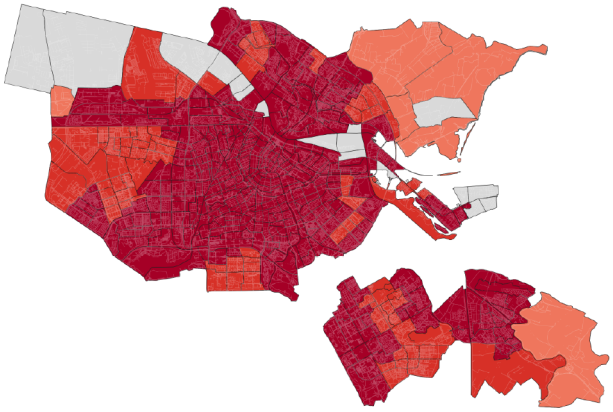

2024

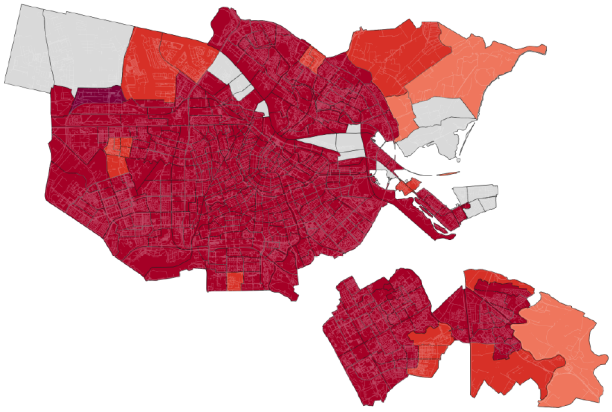

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **87 van de 90 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

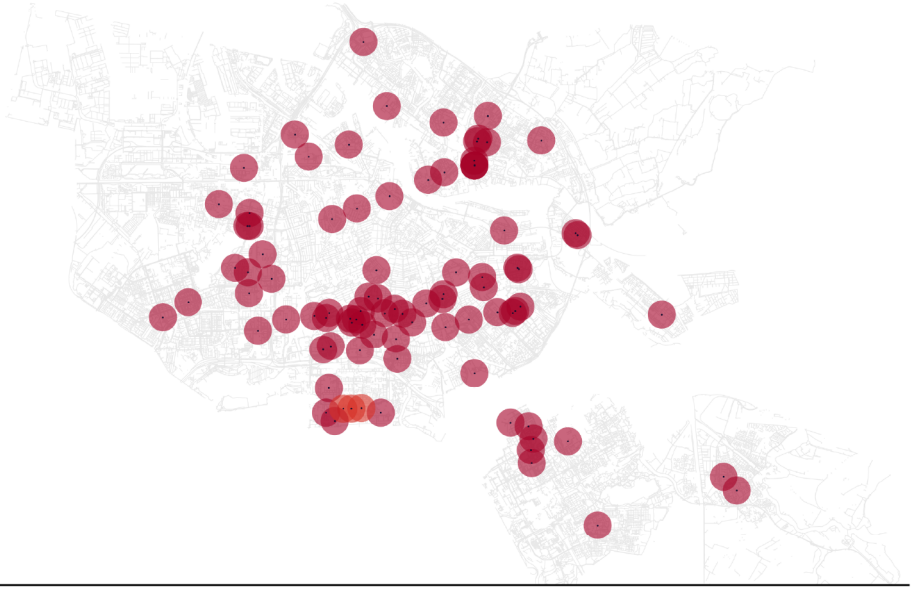

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Amsterdam (2024)

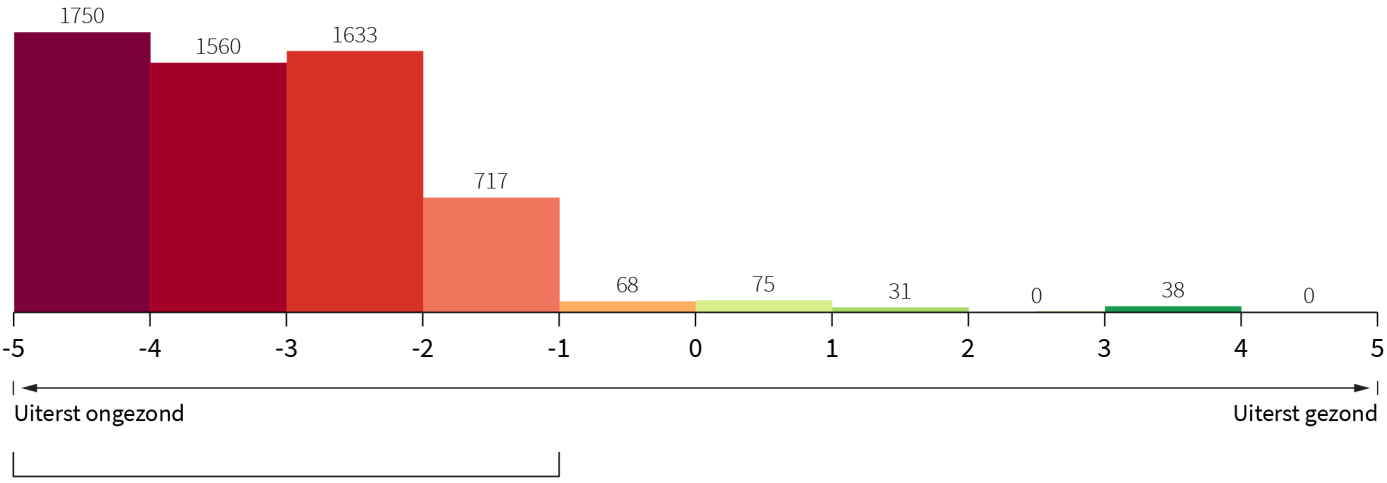

96,4% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Breda

voedseldrukscore 2024

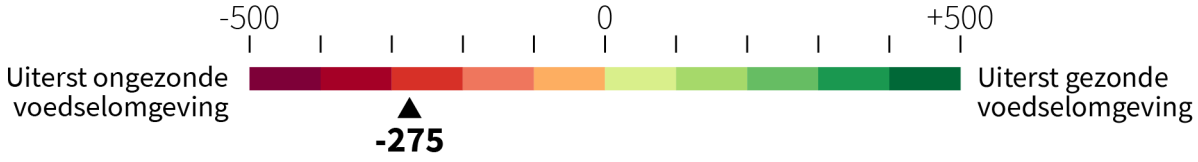

Buurten

2014

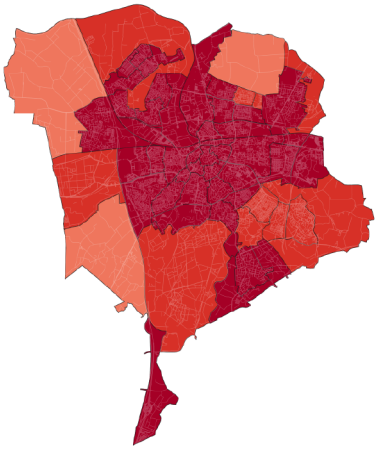

2024

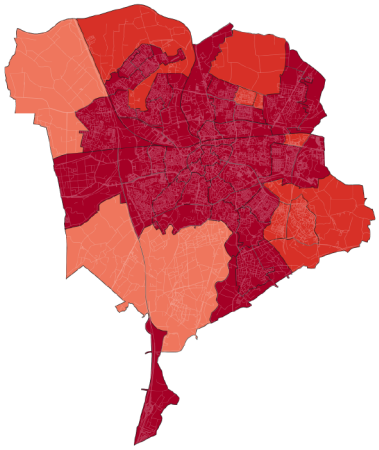

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **19 van de 19 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

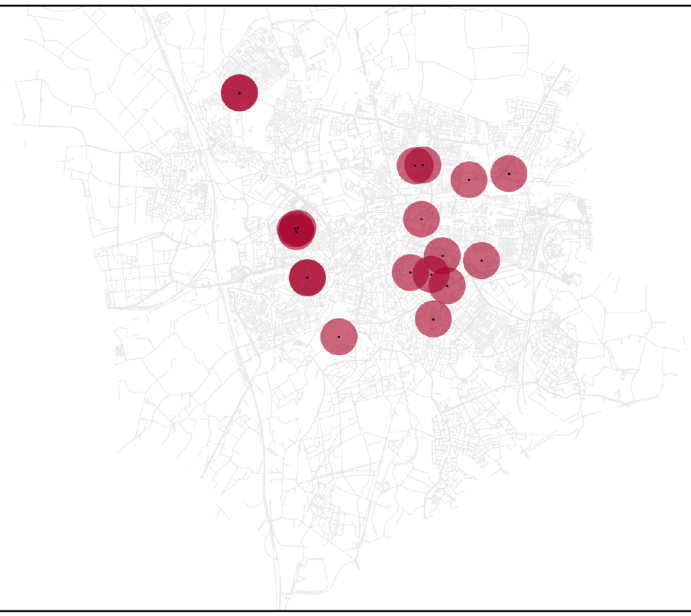

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Breda (2024)

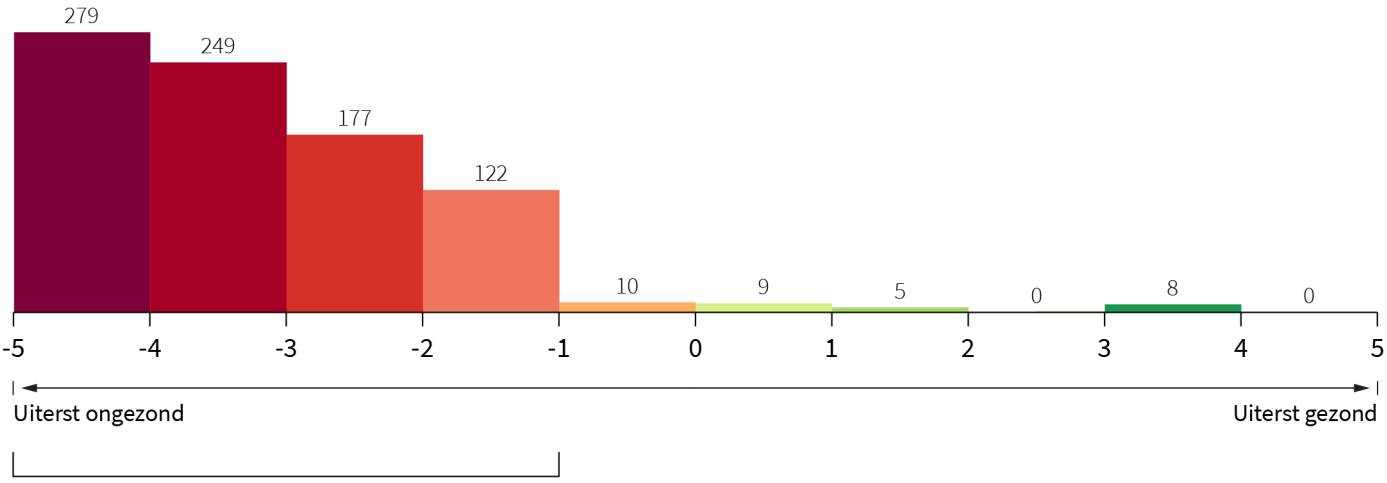

96,3% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Den Haag

voedseldrukscore 2024

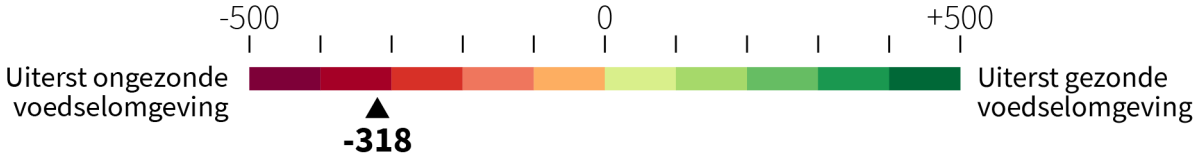

Buurten

2014

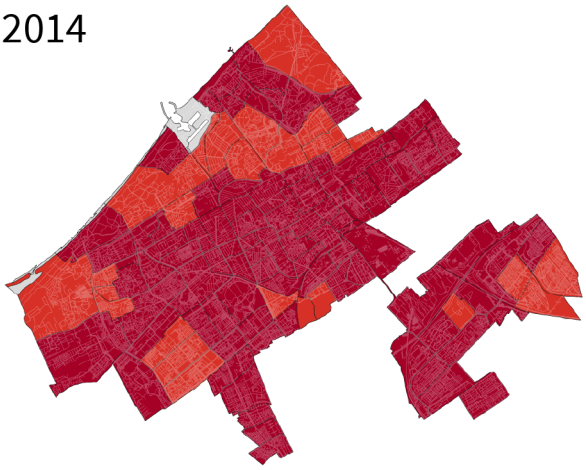

2024

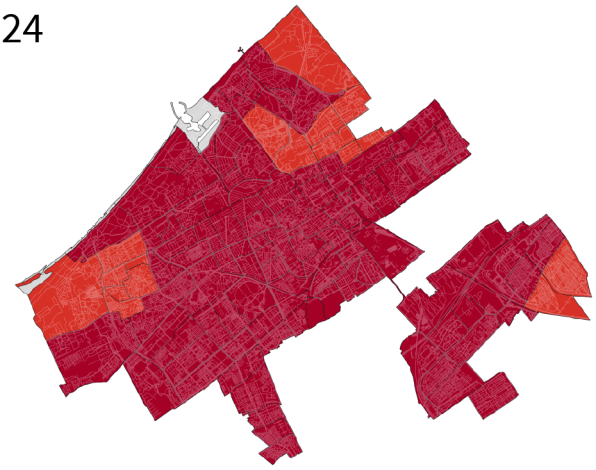

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **47 van de 59 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

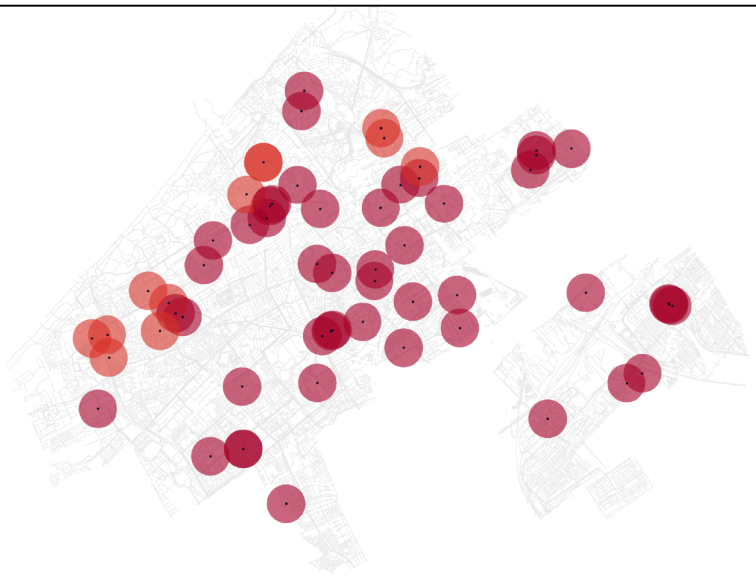

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Den Haag (2024)

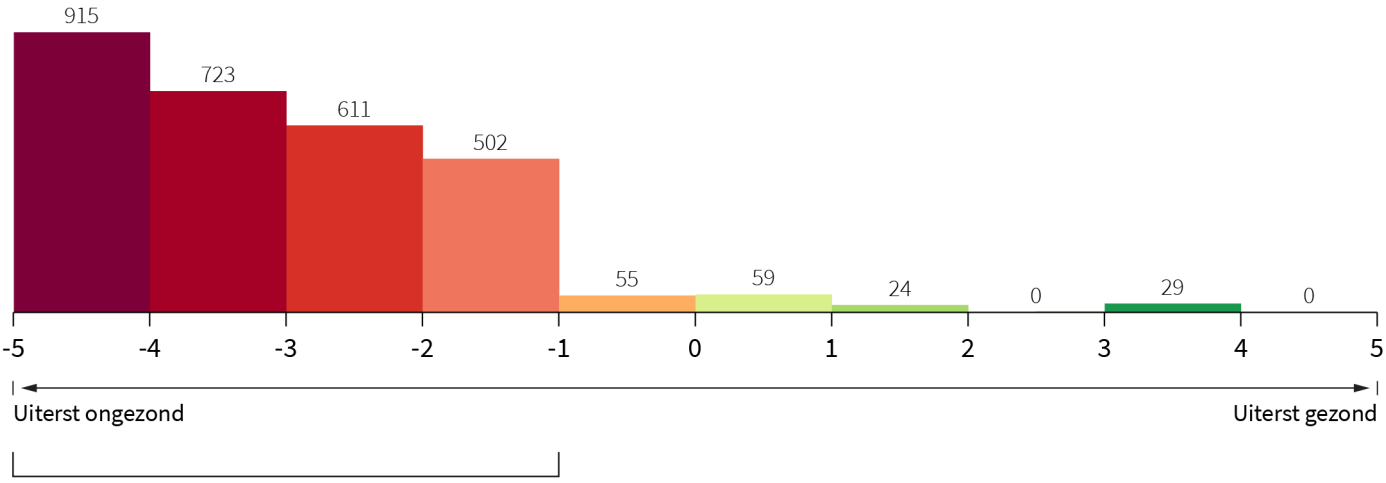

92,3% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Groningen

voedseldrukscore 2024

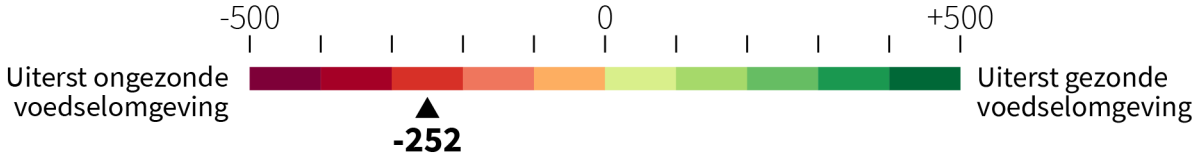

Buurten

2014

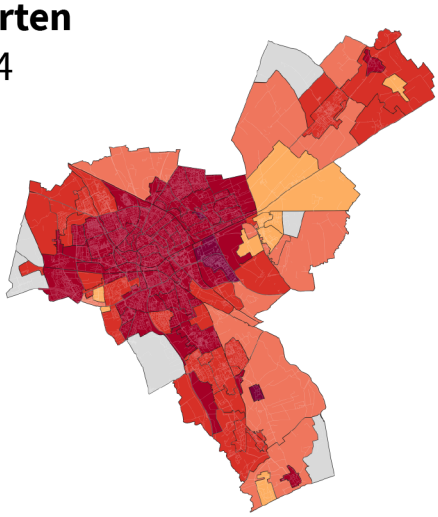

2024

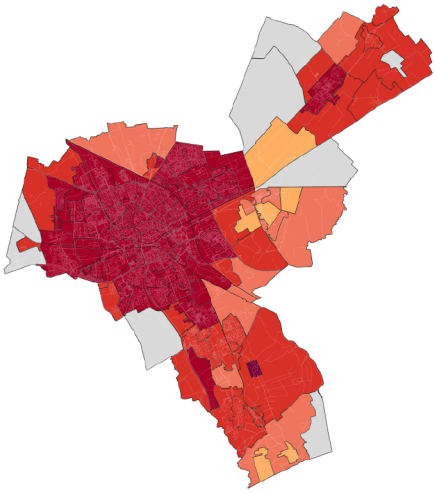

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **32 van de 33 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

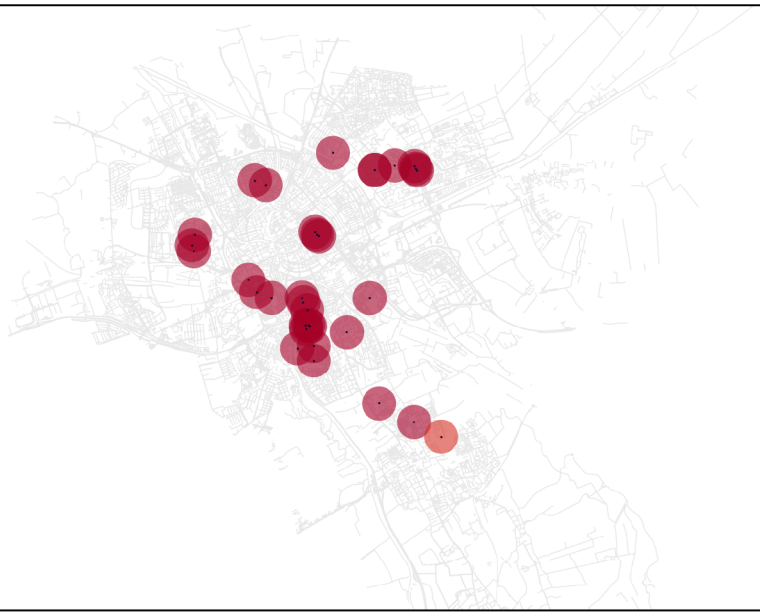

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Groningen (2024)

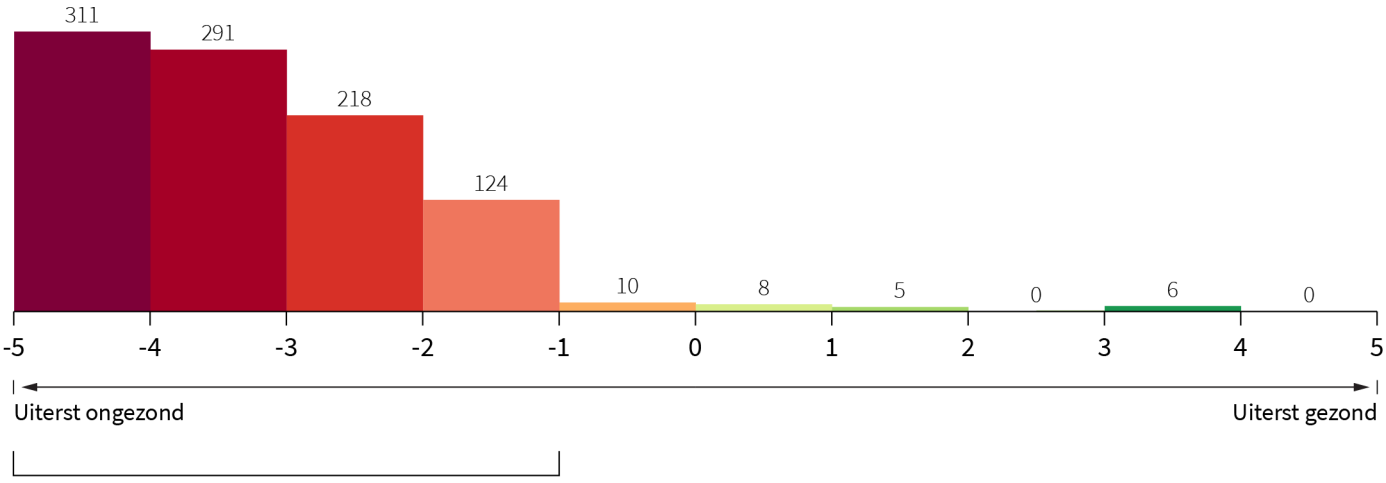

97,0% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Leiden

voedseldrukscore 2024

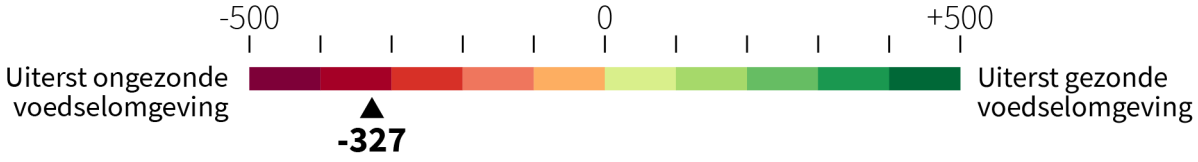

Buurten

2014

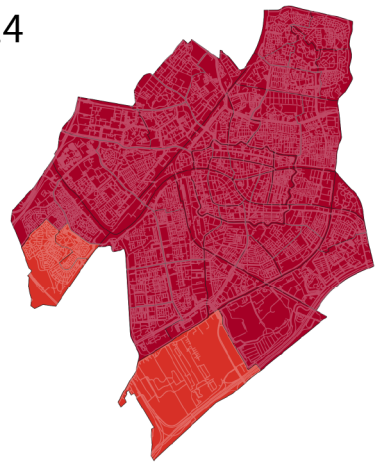

2024

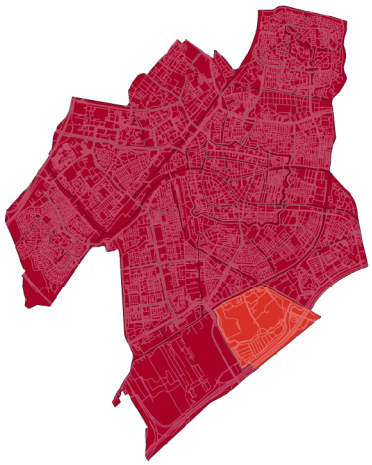

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **16 van de 18 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

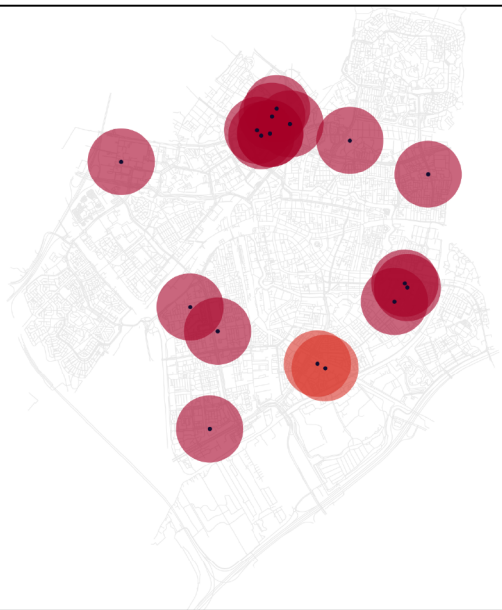

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Leiden (2024)

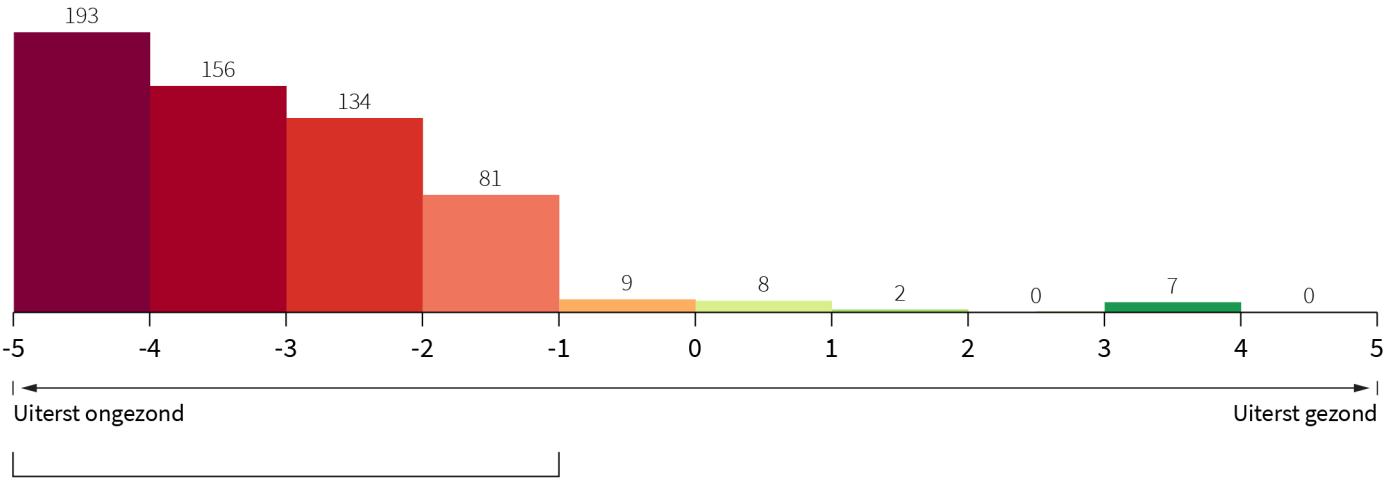

95,6% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Rotterdam

voedseldrukscore 2024

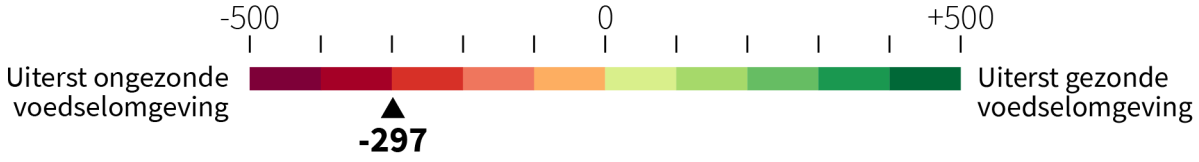

Buurten

2014

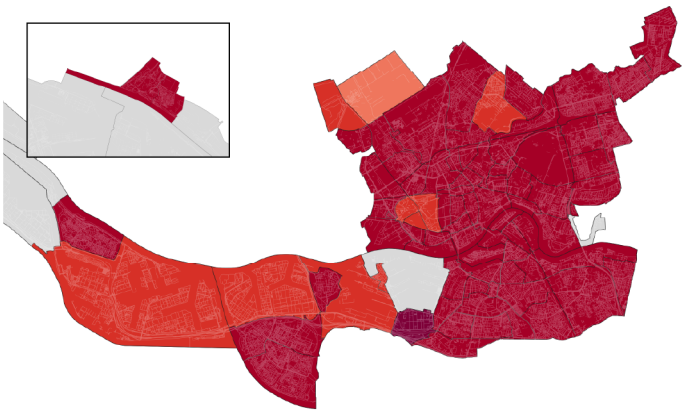

2024

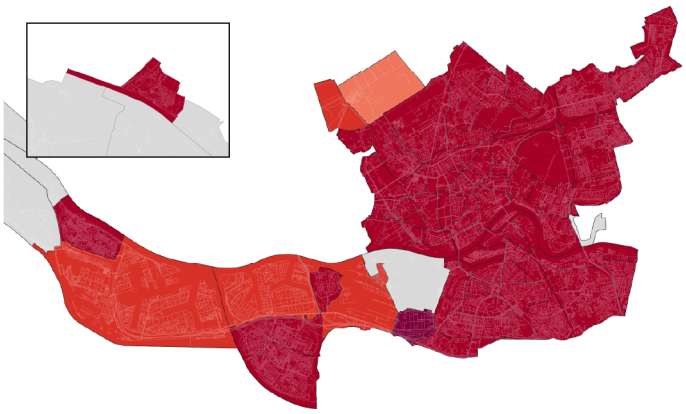

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **82 van de 85 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

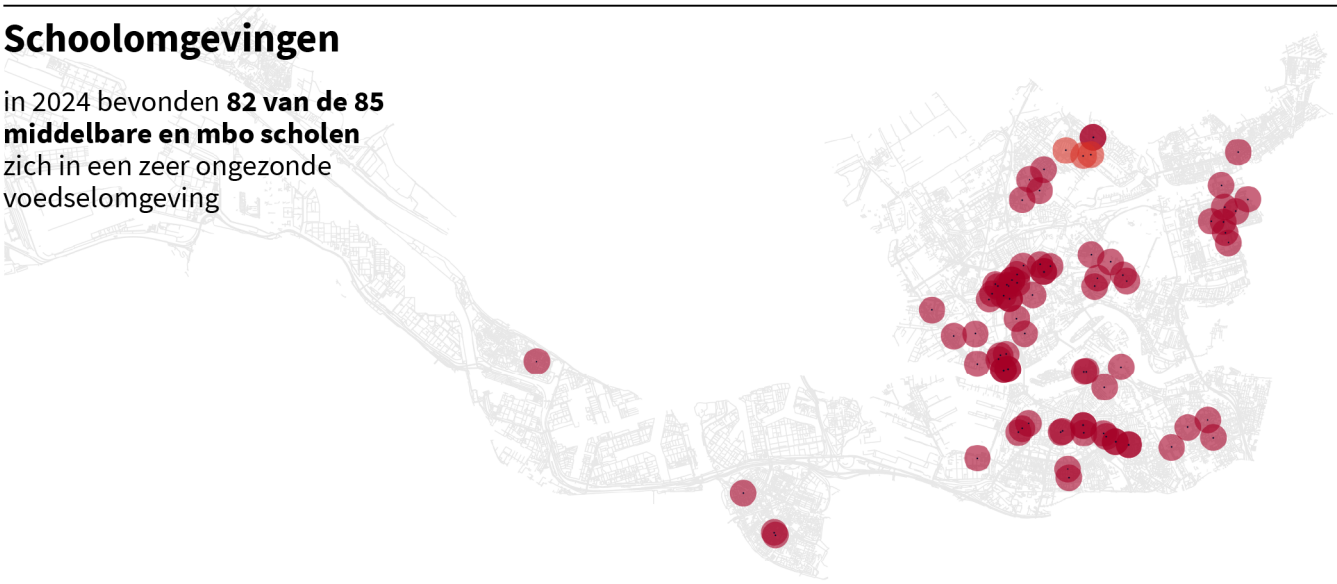

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Rotterdam (2024)

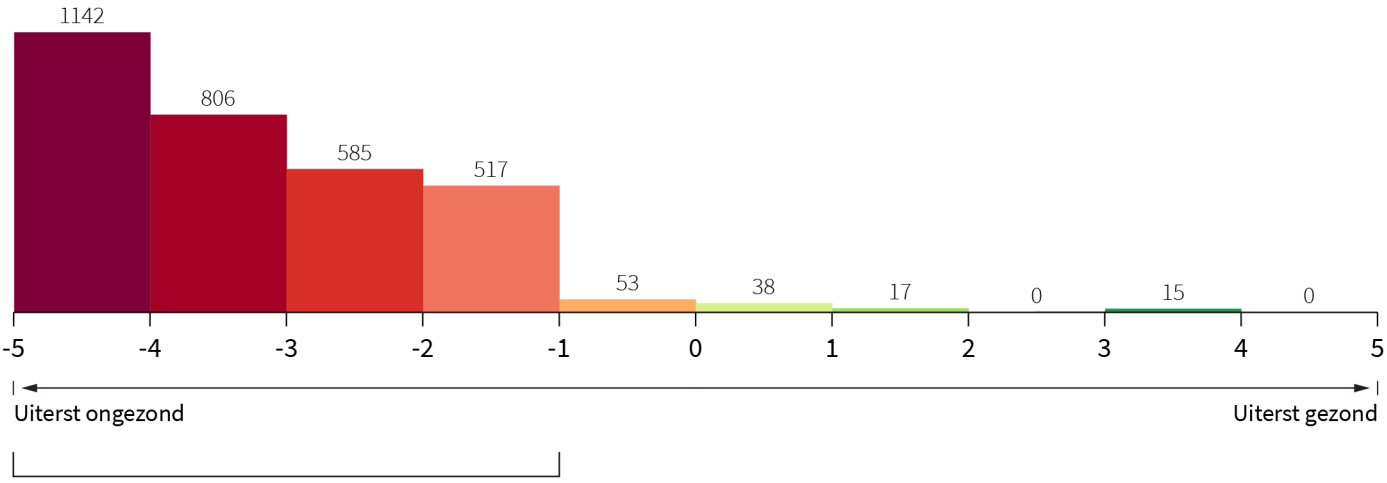

96,1% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Tilburg

voedseldrukscore 2024

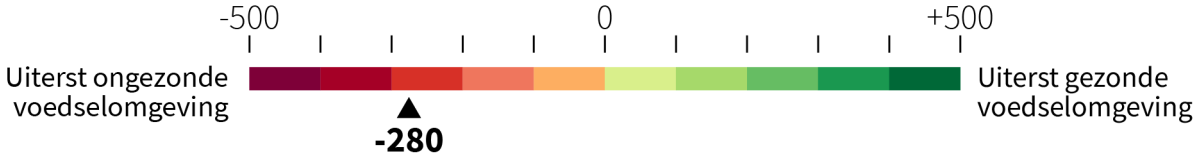

Buurten

2014

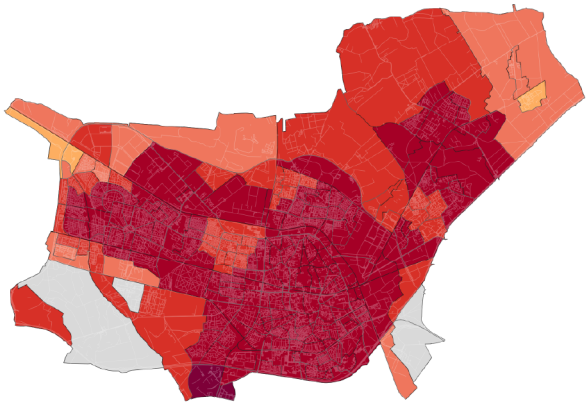

2024

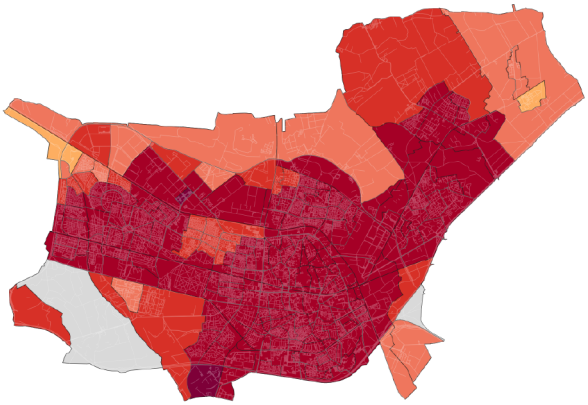

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **19 van de 20 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

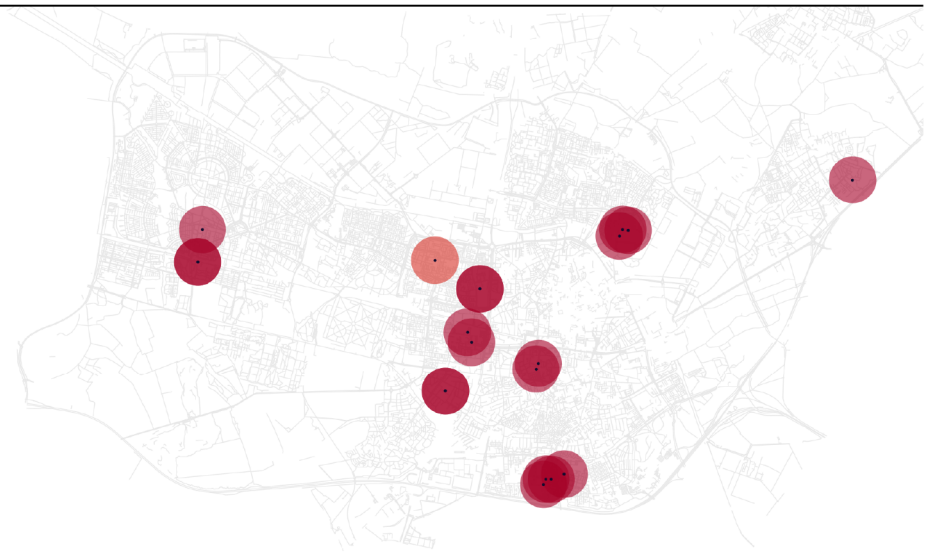

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Tilburg (2024)

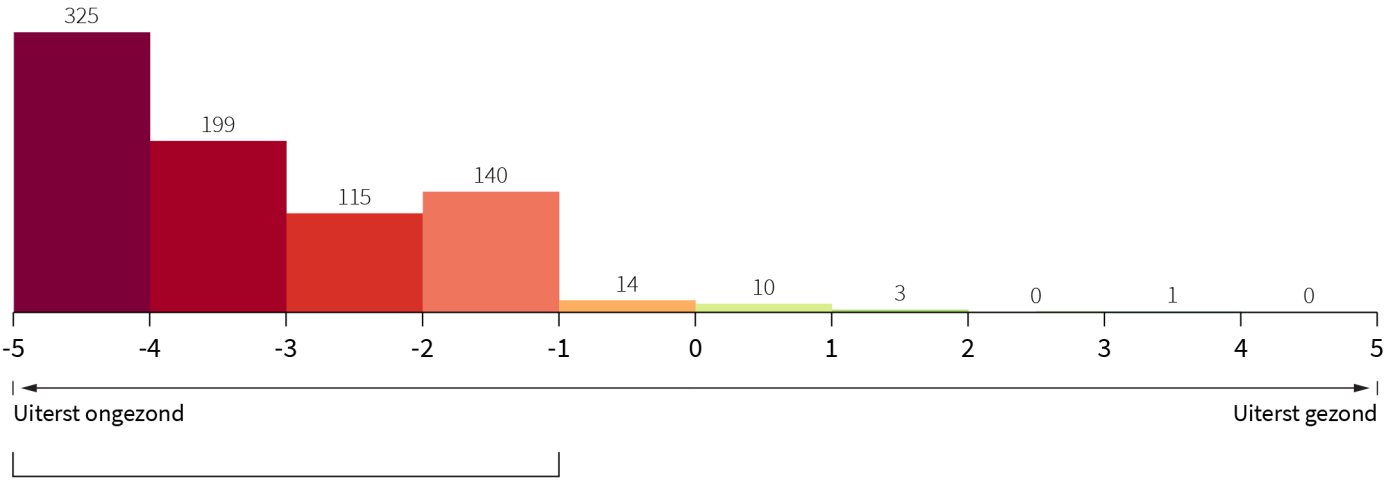

96,5% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

‘s-Hertogenbosch

voedseldrukscore 2024

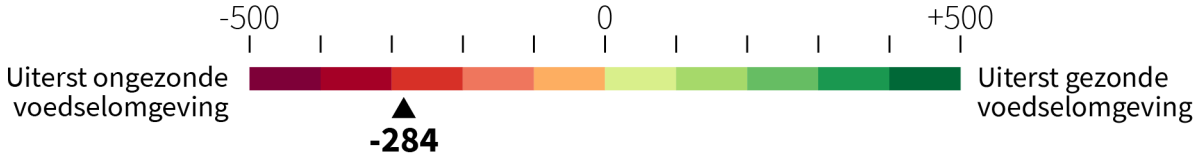

Buurten

2014

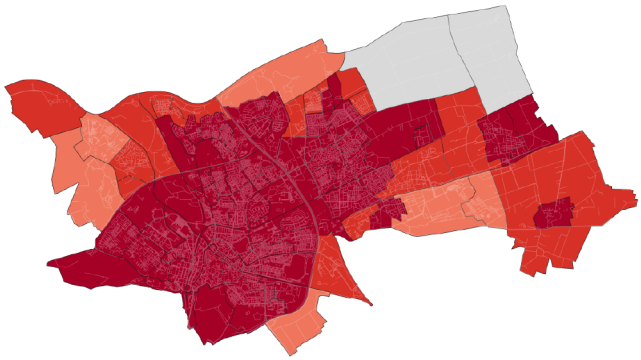

2024

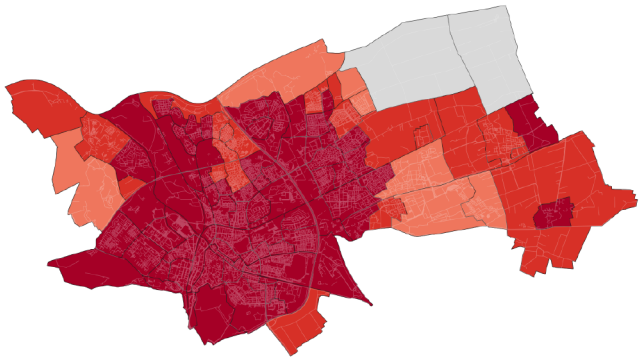

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **11 van de 11 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

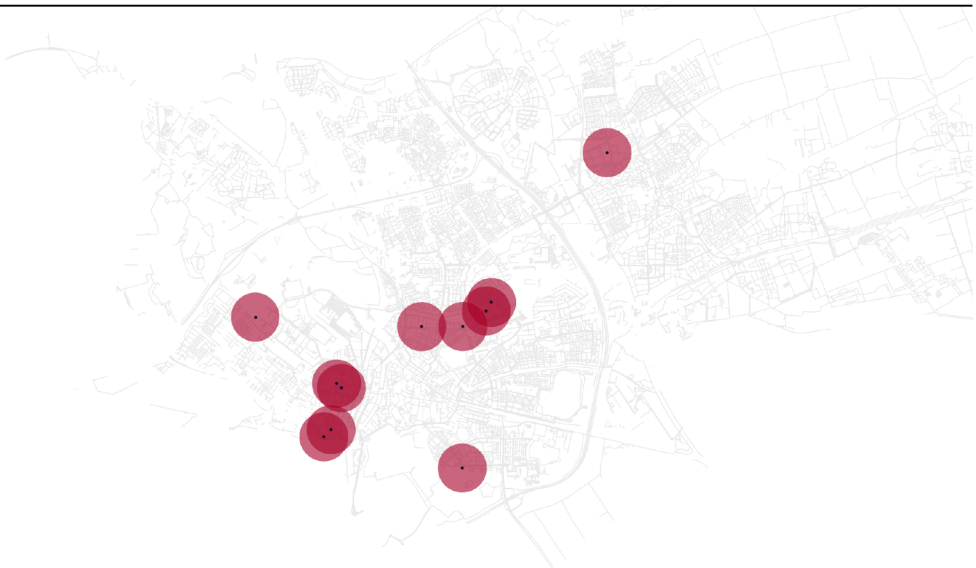

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in ‘s-Hertogenbosch (2024)

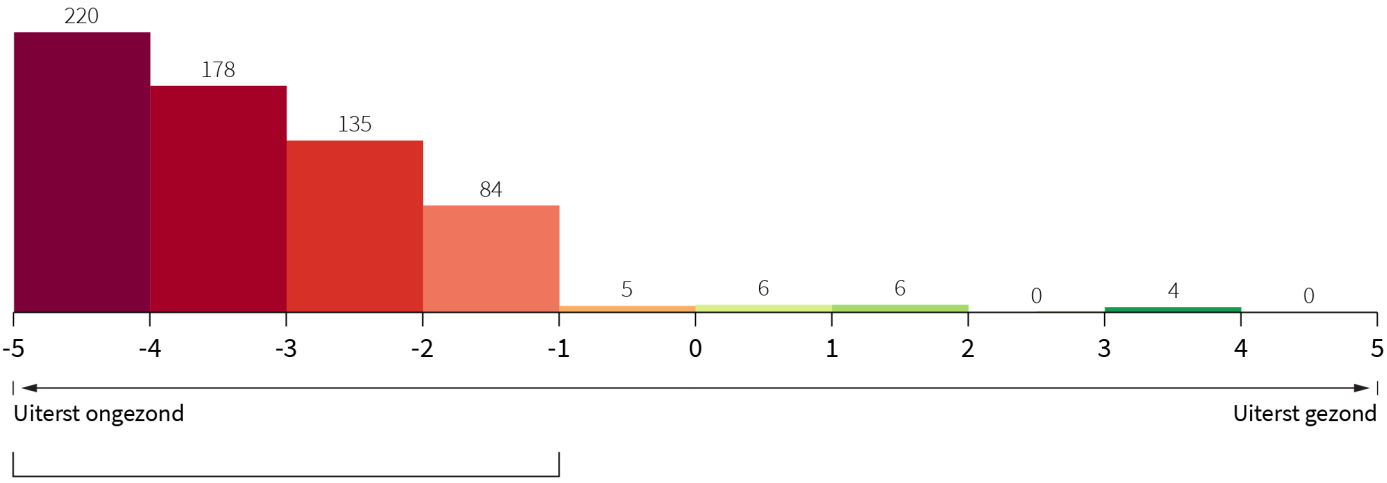

Tilburg

voedseldrukscore 2024

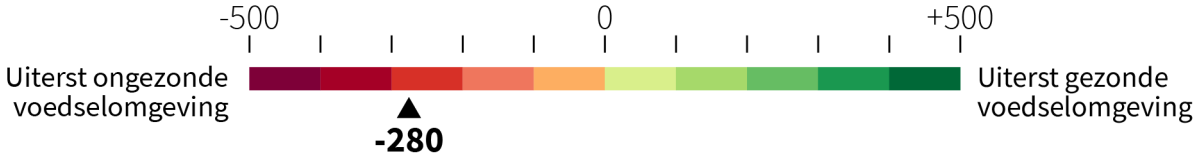

Buurten

2014

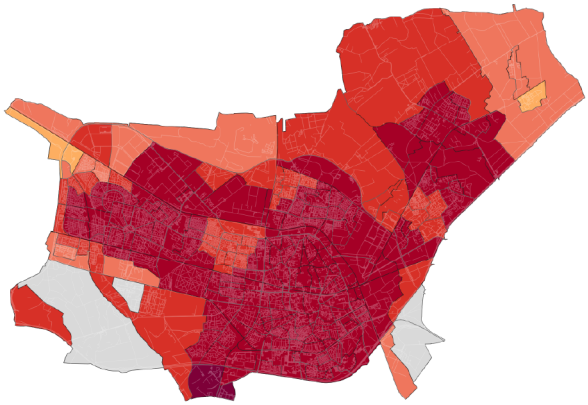

2024

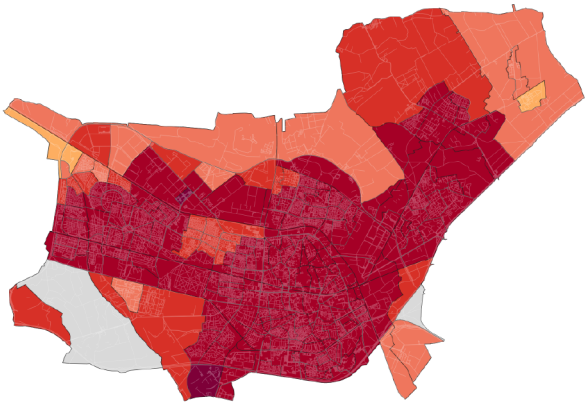

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **19 van de 20 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

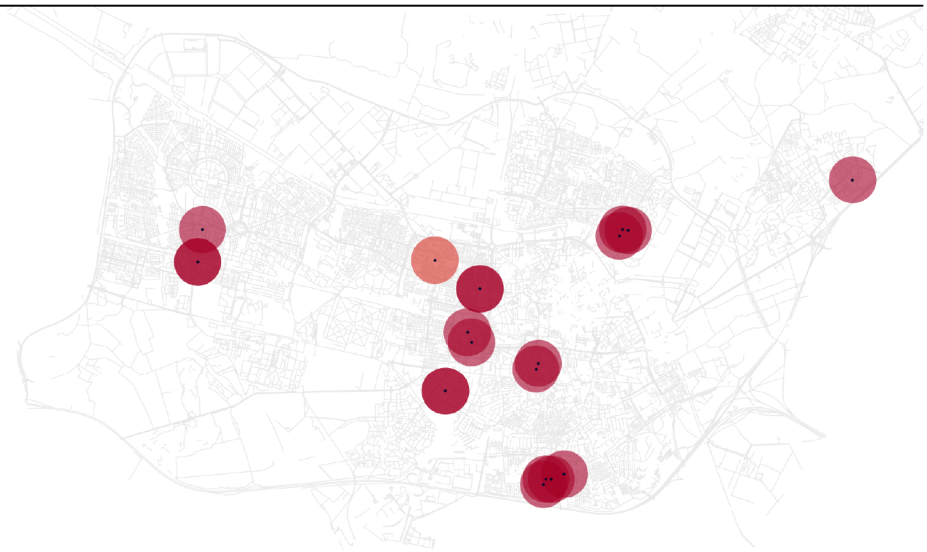

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Tilburg (2024)

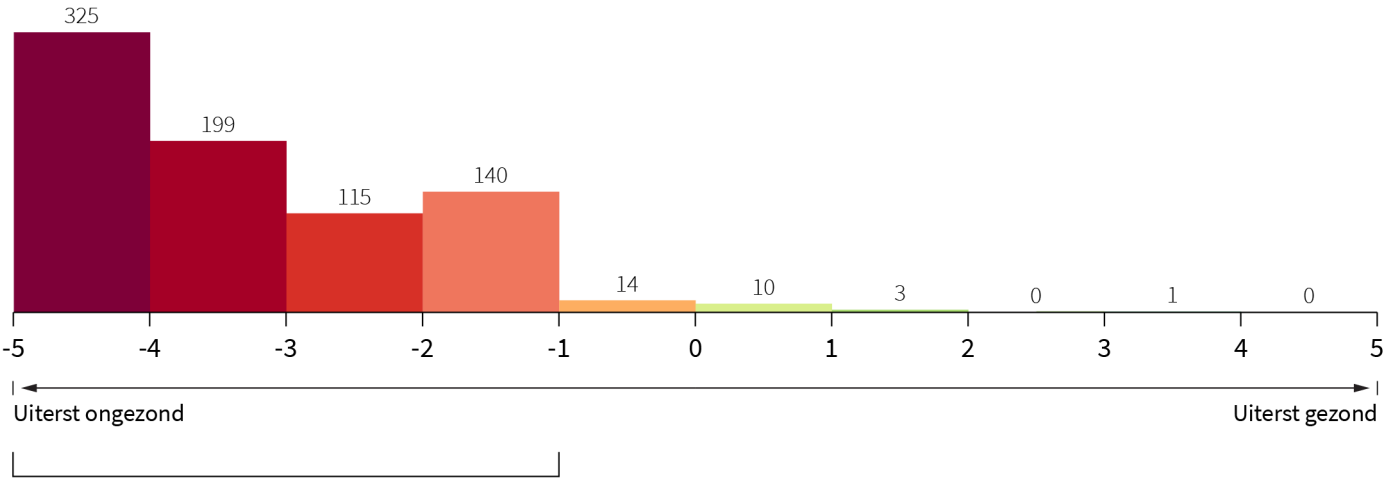

96,5% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

Utrecht

voedseldrukscore 2024

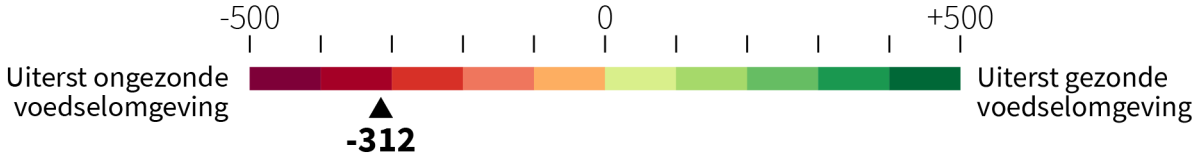

Buurten

2014

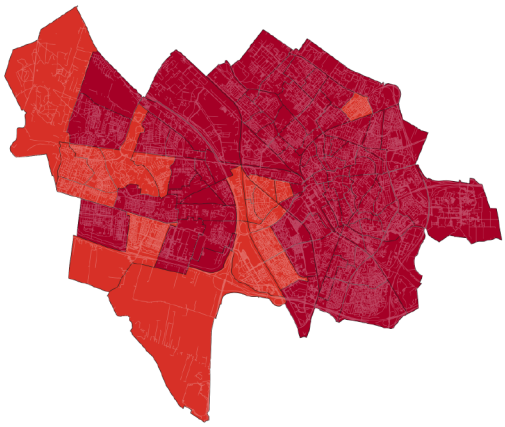

2024

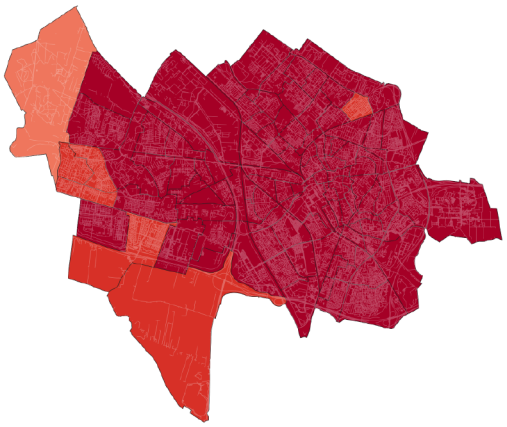

Schoolomgevingen

in 2024 bevonden **32 van de 34 middelbare en mbo scholen** zich in een zeer ongezonde voedselomgeving

Voedselverkooppunten

Aantal verkooppunten per verkooppuntscore in Utrecht (2024)

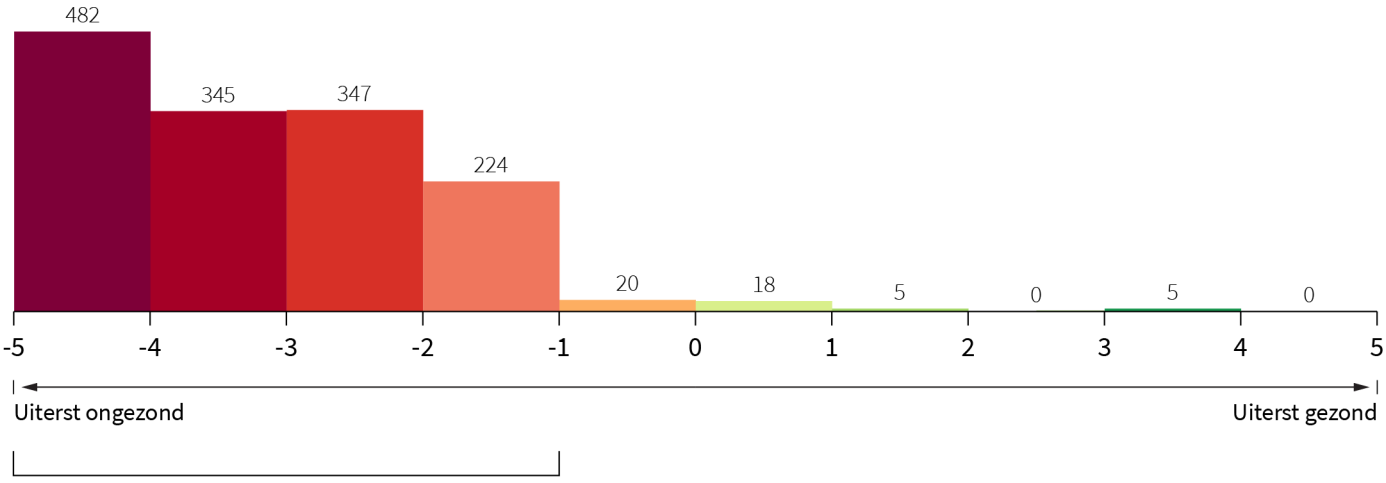

96,7% van de verkooppunten zijn redelijk tot uiterst ongezond

City Deal Gezonde en duurzame Voedselomgeving

Colofon

De voedselomgeving in beeld
Resultaten van de Voedseldrukmonitor in 10 gemeenten

Uitgave
Oktober 2026

Deze publicatie is een uitgave van de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving.

De City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving is een samenwerking tussen de gemeenten Arnhem, Almere, Amsterdam, Breda, Den Haag, Groningen, Haarlem, 's-Hertogenbosch, Leiden, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Venlo, Wageningen, de provincie Zuid-Holland, de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Voedingscentrum en JOGG.

Voedseldrukmonitor
De analyses in deze publicatie zijn gebaseerd op de Voedseldrukmonitor, een monitor die is ontwikkeld door Amsterdam UMC. Voor meer informatie over de ontwikkeling en methodiek van de Voedseldrukmonitor wordt verwezen naar:

***De Voedseldrukmonitor**: Een instrument om de (on)gezonde voedselomgeving in kaart te brengen voor beleidsdoeleinden.*
ter Bogt M., Waterlander W., Wagtendonk A., van de Kassteele J., van Waarde V., de Ruijter A. & Dijkstra C. Amsterdam UMC (2026).

Datavisualisaties
Koen van den Eeckhout

Contact
www.citydealvoedsel.nl
contact@citydealvoedsel.nl

© 2026 City Deal Gezonde en duurzame Voedselomgeving
Alle rechten voorbehouden. Bij gebruik of overname van gegevens en visualisaties uit deze publicatie dient de bron duidelijk te worden vermeld.